

Oprichting van de Stichting Vogeltelgroep Dollard

Han de Boer (Stichting Vogeltelgroep Dollard)

Binnen de provincie Groningen neemt de Dollard een bijzondere plaats in: het is een uniek brakwatergebied met een kenmerkende vogelbevolking. Nergens worden zulke hoge dichtheden aan bijvoorbeeld Kluten en Zwarte Ruiters aangetroffen als in dit gebied. Naast het grote scala aan steltlopers zijn eenden en ganzen talrijk aanwezig.

Toch is de grote ornithologische betekenis van het gebied geen garantie voor een gedegen bescherming. Integendeel, industriële en agrarische ontwikkelingen rondom het bekken vormen een permanente bedreiging. Voor de Vogeltelgroep Dollard is dat een van de redenen geweest om in maart 2008 de gelijknamige stichting op te richten. De telgroep beschikt over een enorm gegevensbestand als resultaat van de vogeltellingen die nu al meer dan 40 jaar worden gedaan. Die kunnen ingezet worden ten behoeve van de bescherming van het gebied. Daarnaast kunnen de tellingen prachtig gebruikt worden om meer te weten te komen over het veranderende gebruik door de vogels.

Internationale samenwerking

Waarom een aparte stichting in plaats van aan te schuiven bij de telgroep van de Groninger Noordkust, bij Avifauna Groningen of bij SOVON? Dat heeft te maken met het unieke karakter en de bijzondere ligging van de Dollard. De Dollard is een zout-brak waterbekken op de grens met Duitsland. Het gebied is weliswaar een onderdeel van de Waddenzee, maar het functioneert toch als zelfstandige biologische eenheid. Afhankelijk van hoe hoog het water komt, zitten er bijvoorbeeld veel of juist weinig Kluten in het Nederlandse deel (en omgekeerd in het Duitse deel). Dat geldt voor veel meer vogelsoorten. Ook is er vaak een enorme

Figuur 1. De Werkgroep Dollard heeft zich begin jaren zeventig ingezet voor de bescherming van het buitendijkse gebied. Hier overhandigt een delegatie van de werkgroep tienduizenden handtekeningen van sympathisanten aan minister Westerterp (juni 1973). Van links naar rechts: Jan Abrahamse, Maartje Nelemans, Jan Hulscher, Peter Nijhoff, Sietse Tjallingii, minister T.E. Westerterp en Frans Kroesen.

FOTO UIT WERKGROEP DOLLARD (1974)

uitwisseling van bijvoorbeeld Brandganzen tussen Nederland en Duitsland. Wanneer je uitsluitend de Nederlandse gegevens bekijkt, krijg je gemakkelijk een vertekend beeld van wat zich in de Dollard afspeelt. Het is dus van groot belang om samen te werken met de Duitse tellers. Dat doen we nu al ruim 30 jaar door samen met onze Duitse collega-tellers op dezelfde dag de hele Dollard te tellen. We stellen onze gegevens ook beschikbaar voor nationale monitoringprogramma's, zoals uitgevoerd door SOVON, maar daar zitten wel wat haken en ogen aan. Omdat de Dollard in een uithoek van het land ligt, moeten we nogal eens afwijken van het telweekend voor de Nederlandse Waddenzee. Daarnaast verzamelt SOVON alleen de tellingen van het Nederlandse deel, wat tot extra ruis in de gegevens leidt.

Een lange reeks

De eerste tellingen van onze reeks vonden plaats in 1966 en werden georganiseerd door mensen van het eerste uur als Wim de Wilde, Renée Dantuma en Piet Glas (zie ook figuur 1). Aanvankelijk waren er vier teltrajecten en werd het meest oostelijke deel niet geteld omdat het moeilijk was voldoende tellers te vinden. Ook werd er alleen in de winter geteld, maandelijks van oktober tot en met maart. Later werd het hele Nederlandse deel bestreken en werd het aantal maanden uitgebreid (september tot en met

mei). Vanaf het midden van de jaren zeventig werden de teldata samen met de Duitse tellers (Klaus Gerdes) vastgesteld. Vanaf toen werd ook iedere maand geteld (jaar-rond dus). Sindsdien wordt het Nederlandse deel door vijf tellers bemand, het Duitse deel door drie tellers en het stroomgebied van de Eems in Duitsland ook nog eens door vijf tellers (dat laatste is vooral van belang voor de ganzen). De telresultaten worden onderling uitgewisseld en als het nodig is, wordt overlegd over verplaatsingen van vogels om dubbeltellingen te voorkomen. De reeks aan de Nederlandse kant beslaat nu ruim 440 tellingen (zie figuur 2)! De telresultaten worden doorgegeven aan SOVON en aan Het Groninger Landschap (sinds die stichting eigenaar is van een deel van de kwelders: Punt van Reide, Polder Breebaart en het deel tussen het voormalige Ambonezenkamp en Duitsland).

Wat is er tot nu toe met de gegevens gedaan?

Na de uitgave *De Dollard* (werkgroep Dollard/Waddenzeevereniging 1974), dat een onderdeel was van de strijd tegen de kanaalplannen van de overheid, is er slechts enkele malen een nadere uitwerking van de tellingen geweest. De presentatie van Jouke Prop op de studiedag over de Eems-Dollard van het RIKZ is gepubliceerd in 1998. Een nadere uitwerking hiervan is verschenen in het themanummer *Vogels van de Groninger Wadden-*

FOTO: FRIGRO FOTOPERSBURO

Figuur 2. Tijdens de driehonderdste Dollardtelling kwamen de tellers een vreemde vogel (uit de verzameling van Het Groninger Landschap) op de dijk tegen (juli 1992).

kust in 1999 (Prop et al. 1999). Een breder overzicht van de Duitse kant is gepubliceerd door Klaus Gerdes in 2000 en telgegevens worden gebruikt in de *Vogelkundliche Berichte aus Niedersachsen*. Leendert Oudman heeft in 2005, op de Groninger Vogeldag, een lezing gehouden: 'Steltlopers in de Dollard: herstel na eerder afname in de jaren tachtig van de vorige eeuw'. Een samenvatting van deze lezing staat in *De Grauwe Gors* 34: 47. Het wordt tijd om deze langlopende reeks opnieuw te overzien en uit te werken. Daartoe willen we het liefst de Nederlandse én de Duitse gegevens samen nemen, zodat we een overzicht kunnen maken van het hele Dollardbekken. We onderzoeken nog hoe samenwerking met de Duitse tellers gestalte kan krijgen. Ook moeten we zoeken naar subsidiemogelijkheden om deze langdurige klus te klaren. Als vrijetijdsbesteding lijkt die klus té omvangrijk.

De vaste groep tellers bestaat uit Han de Boer, Leendert Oudman, Jouke Prop en Eva Wolters, en tot zijn overlijden in september 2008 Rudi Drent. Richard Ubels heeft de plek van Rudi intussen overgenomen. De

belangrijkste taak van de Vogeltelgroep blijft het maandelijks organiseren en uitvoeren van tellingen in het gebied. Hulp daarbij door leden van Avifauna is altijd welkom.

Literatuur

- Gerdes, K. 2000. *Die Vogelwelt im Landkreis Leer, im Dollart und auf den Nordseeinseln Borkum und Lütje Hörn*. Schuster. Leer.
- Prop, J. 1998. *Veranderingen in vogelaantallen in de Dollard (1974-1995) en de mogelijke oorzaken*. In: K. Essink & P. Esselink (red.). *Het Eems-Dollard estuarium: interacties tussen menselijke beïnvloeding en natuurlijke dynamiek*. Pp.145-167. Rapport 98.020, RIKZ. Haren.
- Prop J., P. Esselink & J. Hulscher 1999. *Veranderingen in aantallen vogels in de Dollard in relatie met lokaal en regionaal beheer*. *De Grauwe Gors* 27: 27-55.
- Werkgroep Dollard 1974. *Dollard. Portret van een landschap*. Waddenvereniging. Harlingen.

E-mailadres van de Stichting:
stichting-vgt-dollard@kpnmail.nl

Restaurette

Schierzicht

Haven 8a - Lauwersoog
Tel. 0591-349200 - Fax 0591-349443

KOFFIEDRINKEN

(2e kopje gratis!)

en tegelijk het
laatste vogelnieuws lezen in het

V OGEL- LOGBOEK

In het vogellogboek kunt u uw leuke waarnemingen bijschrijven. Tevens kunt u lezen of er nog iets leuks gezien is door een collega-vogelaar.

Op deze manier blijft elke vogelaar op de hoogte van

Het laatste vogelnieuws